

HØRINGSNOTAT

Utkast til endring i lov om Statens pensjonskasse § 28 andre ledd, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv § 11 andre ledd og lov om pensjonsordning for sykepleiere § 13 andre ledd (delvis uførepensjon til medlemmer med AFP som fra fylte 65 år ikke lenger har rett til arbeidsavklaringspenger fra folketrygden)

Utsendt: 2. juni 2015

Høringsfrist: 14. august 2015

Innledning

Arbeids- og sosialdepartementet sender med dette på høring et utkast til endring i lov om Statens pensjonskasse § 28 andre ledd, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv § 11 andre ledd og lov om pensjonsordning for sykepleiere § 13 andre ledd. Endringen vil gjelde medlemmer med delvis midlertidig uførepensjon som har en uføregrad på 50 prosent eller mer, og som før fylte 62 år også mottok arbeidsavklaringspenger (AAP) fra folketrygden, men som sa fra seg AAP ved uttak av AFP ved fylte 62 år. Når disse fyller 65 år vil de ikke lenger ha rett til arbeidsavklaringspenger, og etter de nye reglene fra 1. januar 2015 vil de derfor heller ikke ha rett til fortsatt midlertidig uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen. Endringsforslaget vil sikre at personer i denne gruppen vil opprettholde retten til delvis midlertidig uførepensjon fra fylte 65 år, og som da skal beregnes som en bruttopensjon ("69 prosent"), i kombinasjon med tjenstepensjonsberegnet delvis AFP.

Departementet legger til grunn at det blir gitt tilsvarende regler i de øvrige tjenstepensjonsordningene i offentlig sektor. Lovendringsforslaget er tatt inn i avsnitt 5 i notatet.

2 Bakgrunn

Ny uførepensjonsordning i offentlig tjenstepensjon trådte i kraft 1. januar 2015. Det har blitt avdekket enkelte uavklarte spørsmål når gradert uførepensjon kombineres med AFP. Problemstillingene er knyttet til at vilkårene for (fortsatt) rett til midlertidig uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen i visse tilfeller ikke uten videre er oppfylt etter de nye reglene, blant annet fordi det ikke foreligger rett til arbeidsavklaringspenger.

Midlertidig uførepensjon eller uførepensjonen fra for eksempel Statens pensjonskasse skal som hovedregel beregnes som en nettopensjon (påslag) som ytes i tillegg til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden. Personer med offentlig tjenstepensjon som mottar arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden får en uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen på 3 prosent av pensjonsgrunnlaget pluss et kronebeløp på inntil 0,25 G. Kronebeløpet er uavhengig av tidligere inntekt, men begrenset til seks prosent av pensjonsgrunnlaget.

Uføreytelsene fra tjenstepensjonsordningene og folketrygden skal ikke lenger samordnes etter lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser, og de aktuelle samordningsreglene for uførepensjon er opphevet, jf. samordningsloven §§ 19 og 23.

Når inntektsevnen ikke er nedsatt så mye at medlemmet har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, det vil normalt si når uføregraden er lavere enn 50 prosent, gis det et tillegg til uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen på 66 prosent, altså samlet 69 prosent av pensjonsgrunnlaget pluss inntil 0,25 G. Uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen utbetales da uten noen motsvarende uføreytelse i folketrygden.

Personer som er helt uføre er ikke i stilling og har derfor ikke rett til AFP. Delvis uføre i offentlig sektor med deltidsarbeid, kan imidlertid ha rett til AFP fra fylte 62 år. Et medlem som er delvis ufør kan da som tidligere ta ut AFP for den resterende stillingen fra fylte 62 år. AFP beregnes mellom fylte 62 og 65 år etter folketrygdens regler ("folketrygdberegnet AFP"), og gis i utgangspunktet som en full ytelse (100 prosent) fordi vedkommende ikke lenger har arbeidsinntekt. Opphevelsen av samordningsreglene for uførepensjon innebærer at det ikke lenger er regler om samordning av uførepensjon med AFP. Ved lovvedtak 19. desember 2014 nr. 73 ble det bestemt at uførepensjonen fra tjenstepensjonsordningen i slike tilfeller skal ytes med en sats på 3 prosent av pensjonsgrunnlaget pluss et kronebeløp på inntil 0,25 G (nettopensjon).

Et medlem som har delvis midlertidig uførepensjon eller delvis uførepensjon, og som tar ut AFP fra 62 år, må si fra seg eventuell uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger fra folketrygden i alderen fram til 65 år, og i stedet få en full, folketrygdberegnet AFP. I tillegg mottar medlemmet en gradert netto uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen. Det følger blant annet av lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 3 bokstav e, at AFP før 65 år ikke ytes i tidsrom hvor det ytes arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden.

Fra fylte 65 år vil vedkommende ha rett til tjenstepensjonsberegnet AFP fra pensjonsordningen, altså en 66-prosent-ordning. Tjenstepensjonsberegnet AFP graderes etter den stillingsandelen man hadde ved uttak av AFP. Summen av AFP-graden og uføregraden vil bli 100 prosent for personer som sto i full stilling da de ble delvis uføre. Dersom pensjonisten før fylte 62 år hadde delvis *uføretrygd* fra folketrygden, vil vedkommende etter lang og fast praksis normalt kunne få denne tilbake fra fylte 65 år. Samlet pensjon vil da normalt bestå av en gradert uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen (nettopensjon), gradert uføretrygd fra folketrygden og en gradert tjenstepensjonsberegnet AFP.

Uføre som har gradert midlertidig uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen og *arbeidsavklaringspenger* i folketrygden, må på samme måte som personer med uføretrygd, si fra seg arbeidsavklaringspengene ved uttak av AFP for reststillingen. I motsetning til ved uføretrygd blir arbeidsavklaringspengene imidlertid ikke igangsatt

igjen ved fylte 65 år. Det vil på dette tidspunktet ikke foreligge rett til arbeidsavklaringspenger. Delvis uføre som tar ut AFP for reststillingen velger samtidig bort de rettighetene og den oppfølgingen som følger av folketrygdloven kapittel 11 om arbeidsavklaringspenger. Det er blant annet et vilkår for rett til ytelser etter det kapittelet at vedkommende får aktiv behandling, deltar på arbeidsrettede tiltak eller ellers får en oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Når vedkommende fyller 65 år, det vil si inntil 3 år etter at arbeidsavklaringspengene ble valgt bort, vil man normalt ikke har rett på å få denne ytelsen tilbake, jf. vilkårene nevnt over.

Spørsmålet er da hvilke ytelser den delvis uføre har rett til fra fylte 65 år. 100 prosent folketrygdberegnet AFP blir normalt omregnet til en gradert tjenstepensjonsberegnet AFP, ut fra den stillingsdelen vedkommende har tatt ut AFP for. Når det gjelder uføreytelsen vil den som har midlertidig uførepensjon eller uførepensjon med en uføregrad på 50 prosent eller høyere, ikke uten videre ha rett til pensjon fra fylte 65 år uten en motsvarende uføreytelse i folketrygden. Alternativet vil i så fall være en full folketrygdberegnet AFP alene. Dette antas i de fleste tilfellene å gi en lavere samlet ytelse enn ved en kombinasjon av brutto delvis uførepensjon (69 prosent) og delvis tjenstepensjonsberegnet AFP.

3 Forslag til lovendring

Det må normalt kunne legges til grunn at inntektsevnen til personer som umiddelbart før fylte 65 år fylte vilkårene for rett til gradert midlertidig uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen er nedsatt i minst samme grad ved fylte 65 år. Det er derfor rimelig at disse fortsatt bør kunne få midlertidig uførepensjon, selv om de ikke lenger mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden. En forutsetning må da være at det ikke har inntruffet noen endring i helsetilstand og inntektsevne ved fylte 65 år. I og med at det ikke lenger foreligger rett til en folketrygdtytelse, vil en netto uførepensjon (3 prosent) gi en for lav ytelse. Det er derfor grunn til å hevde at det i slike tilfeller bør ytes en brutto uførepensjon (69 prosent) fra tjenstepensjonsordningen.

Departementet foreslår at medlemmer med delvis uførepensjon og AFP, som fra fylte 65 år ikke lenger har rett til arbeidsavklaringspenger fra folketrygden, fortsatt skal ha rett til delvis uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen, og at denne skal beregnes etter reglene i blant annet lov om Statens pensjonskasse § 28 andre ledd.

Departementet vil bemerke at lovendringsforslaget i realiteten innebærer en videreføring av lang og fast praksis i tjenstepensjonsordningene fra før 2015, da pensjonsordningene innvilget uførepensjon etter en uføregrad på 50 prosent eller høyere også når medlemmet ikke hadde rett til motsvarende uføreytelse i folketrygden. Likeså ble

bidraget fra tjenstepensjonsordningen automatisk høyere når det ikke lenger forelå rett til en folketrygdtytelse.

Endringen vil være et element i den nye uførepensjonsordningen i offentlig tjenstepensjon fra 1. januar 2015. Departementet foreslår derfor at endringen gis virkning fra samme tidspunkt. Det tas sikte på å fremme et lovendringsforslag høsten 2015.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet antar at forslaget ikke vil påvirke de samlede økonomiske og administrative konsekvensene av ny uførepensjonsordning i offentlig sektor. Forslaget innebærer riktignok at uførepensjonen skal beregnes som en bruttoyttelse (69 prosent) i noen flere tilfeller enn det som følger av gjeldende bestemmelser, men som nevnt vil dette være i tråd med tidligere praksis i pensjonsordningene.

5 Utkast til lovendring

Lov om Statens pensjonskasse § 28 andre ledd, lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv § 11 andre ledd og lov om pensjonsordning for sykepleiere § 13 andre ledd vil etter endringen lyde slik (med nytt andre punktum):

”Dersom inntektsevnen er nedsatt, men ikke i en slik grad at medlemmet har rett til arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd fra folketrygden, beregnes pensjonen etter første ledd og tillegges 66 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 6 ganger folketrygdens grunnbeløp. *Det samme gjelder når medlemmet får avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav a og ikke lenger har rett til arbeidsavklaringspenger fra folketrygden.* Dersom medlemmet får avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d første punktum, skal pensjonen likevel beregnes etter første ledd i paragrafen her, jf. tredje til sjuende ledd.”

Merknad: Avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav a vil si AFP som ytes mellom 65 og 67 år. Avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d første punktum vil si AFP som ytes før fylte 65 år.